

Федерација на
планинарски спортови
на Македонија

ПРИРАЧНИК ЗА МАРКАЦИСТИ

ДВИЖИ СЕ БЕЗБЕДНО
НИЗ МАКЕДОНСКИТЕ
ПЛАНИНИ

Федерација на
планинарски спортови
на Македонија

ПРИРАЧНИК ЗА МАРКАЦИСТИ

Скопје, 2017

Проект подржан од програмата на ЦИВИКА Мобилитас

Содржината на овој прирачник е единствена одговорност на Федерација на планинарски спортови на Македонија и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или организациите што ја спроведуваат.

ВОВЕД

Бележењето на планинарските патеки е активност која се спроведува од Федерацијата на планинарски спортови на Македонија. Тоа е спектар на стручни услуги кој создава одржлив модел на управување со планинарските и рекреативните патеки, вклучувајќи и обуки на стручни лица за одржување на истите.

Планините се отворен простор, без оглед на националната, етничката, расната, половата или која било друга припадност на посетителите. Движењето во планина не е само физичка активност, тоа е извор на етички, естетски, образовни, културни и духовни вредности.

1. ВИЗИЈА

Република Македонија е претежно планинско-котлинска земја. Дури 80% од целокупната територија на државата се планини. Просечната височина на релјефот на Република Македонија изнесува 829 м. Најниската надморска височина е 44 м во близина на Гевгелија, на местото каде што реката Вардар ја напушта територијата на Република Македонија и оди кон Грција, додека за највисока надморска височина се смета врвот Голем Кораб на планината Кораб со височина од 2.764 м. Релативната височина на територијата на Република Македонија е 1720 м.

Релјефот на Република Македонија има разновидни рељефни облици: рамничарски предели, котлини, речни долини, ридови, ниски, средни и високи планини, висорамнини и други голем број помали релјефни облици. За да се посетат тие рељефни облици потребни се патеки.

Планинарско - рекреативната мрежа на патеки овозможува пешачење, планинарење, возење велосипеди, јавање и сл. и дава можности за подобар квалитет на животот и здравје на граѓаните.

Овој Прирачник го опишува системот за класификација на патеките, нивното оценување (степен на тежина), обезбедува насоки за заштита на патеките, животната средина и типот на земјиштето преку кои тие поминуваат.

Проширувањето и одржувањето на таа мрежа на патеки е од витално значење за сите заедници и организации кои се поврзани со функционирањето на планинарско – рекреативните патеки, со нивниот развој и управување.

Собраното знаење во овој Прирачник има за цел да доведе до подобар квалитет на патеките, подобри проценки на трошоците и ресурсите за одржување на патеките, што ќе овозможи создавање на одржлива мрежа на патеки.

2. ОПШТИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПАТЕКИ

2.1 Поим патека

Што е патека?

Патека е тесен појас на земјиште подготвен за пешачење или возење велосипед (велосипедска патека).

Патека е дел од територија, област, во која или преку која е можно движење од едно до друго место, од една до друга точка, за посебна намена.

2.2. Планинарско-рекреативна патека

Планинарско-рекреативна патека е тесен појас на земјиште наменето само за пешачење до саканата планинарска цел. Тоа е планински објект кој бил изграден, го одржува и го бележи (маркира) планинарската организација. Тоа е објект над кој треба да се преземе трајна обврска за одржување во следните години.

Тоа е јавен пат кој ја одржува комуникацијата во планинскиот свет.

По неа се пешачи на сопствена одговорност.

Планинарската патека е јавно добро, јавна сопственост и се наоѓа надвор од правниот сообраќај; кога е приватна сопственост се дава писмена согласност за бележење на патеките и на пешачењето;

Според природата планинарската патека може да биде асфалтирана, макадам, патека или маркирано беспаке.

Бележењето на планинарските патеки помеѓу планинарите обично се нарекува маркирање, а планинарската ознака маркација. Маркирање доаѓа од француски збор *marquer* што значи бележење, означување.

2.3 Основна цел на планинарско - рекреативните патеки

Основната цел на пешачки патеки е безбедно да се донесе посетителот до планинарската куќа, на врвот од планината, или на било која друга посакувана цел на планината.

3. СИСТЕМ НА КЛАСИФИКАЦИЈА

Системот на класификација обезбедува инструмент на класифицирање на патеките врз основа на нивната природа.

Се базира, пред сè, врз клучните физички атрибути на патеката, како што се:

- ширина на патека
- степен на косина на патеката
- природа на површина на патеката

Иако општите принципи се исти, постојат различни класификациски системи за секоја од категориите на патеките врз основ на нивното користење за пешачење, возење велосипед, јавање коњ, заедничко користење на патеките и.т.н.

3.1 Употреба на систем за класификација на постојните патеки

Постојните патеки треба да бидат класифицирани со помош на системот што е опишан во овој документ. Ова е важно со цел воспоставување на евиденција на патеките.

Прирачникот ќе помогне да се информираат оние кои се вклучени во одржувањето и подобрувањето на постоечката мрежа на патеки, планирање на нови патеки и нивно промовирање. Исто така, ќе се олесни оценувањето на патеките и ќе се обезбеди конзистентност во оценувањето на постојните и новите патеки. Обично патеките со пониска категоризација се со поголема посетеност и треба да се обезбедат повеќе средства за одржување.

3.2 Оценување и управување со патеките

При класификација на патеките се користат следните параметри: функцијата „чекор“, степенот на наклон на патеката и површина на патеката. Во обѕир треба да бидат земени и други параметри, како што се пристапност, изложеност и сл.

Во основа, должината на патеката не треба да влијае врз оценката. Во случај на долги патеки со различни делови, од страна на домаќинот на патеката се издава упатство за нејзино користење со опис за различните делови на патеката.

3.3 Информации за корисниците на патеките

Информациите за корисниците се претежно описни и ја опишуваат патеката од гледна точка на корисниците. Секоја категорија на патеки содржи табела која покажува и препорачува информации предвидени за корисниците.

Во прилог на оценувањето на патеките треба да се наведе должината (километри) и времето потребно за пешачење (часови и минути) за просечен корисник. Онаму каде што е достапно, исто така треба да се обезбедат сите други информации што му овозможуваат на корисникот повеќе детали за рутата.

3.4 Заклучок

Системот на класификација на патеки е алатка што ќе обезбеди помош во проектирањето, изградбата и одржувањето на патеките, согласно на околината во која тие постојат, а со цел да ги задоволат очекувањата и барањата на корисниците.

4 ПАТЕКИ

4.1 Систем за класификација на патеки

Патеките се поделени во четири класи:

Класа 1 – рекреативно пешачење

Класа 2 – пешачење, лесна (патека достапна за одредена група луѓе со добра здравствена состојба и со основно планинарско знаење)

Класа 3 – пешачење, средно тешка (патека која бара добра здравствена состојба, добра физичка кондиција и добро познавање на планинарска техника)

Класа 4 – пешачење, тешка патека (патека за планинари „професионалци“)

КЛАСА 1 – РЕКРЕАТИВНО ПЕШАЧЕЊЕ

ОПШТ ОПИС

Патеки за употреба од луѓе од сите возрасти:

- сервисирани со обезбеден паркинг за возило на почеток на патеката, доколку дозволуваат условите
- разумно рамни и доволно широки за да се приспособат за двонасочен сообраќај на пешаци
- со релативно мазна површина со минимално лабав, растресит, ситен земјен материјал
- со странични или со вкопани одводи; по потреба може да се користи инсталирање на: мостови, граничници, огради за движење
- можни места за одмор, клупи на секои 500 м.
- можно осветлување, доколку е тоа возможно и пред сè доколку тоа не се нарушува биодиверзитетот на таа патека.

Место на одржливост:

Патеките од оваа класа се поставуваат во области за рекреација или во рурални области/шуми.

Површина на патека: конзистентно натапкана површина, компактен агрегат – од 20 мм., преку ситен камен, кон земјина површина во прав. Без примеси од дрва, корења и друг покрупен растителен материјал.

Широчина на патека: од 1.2 м до 3 м .

Степен на косина на патека: опсег од рамна, до 8%. Пожелно: 5% просечно.

Корисници: погоден за одредена група на луѓе со намалена подвижност, фамилии со деца, постари луѓе.

Опрема за пешачење: Користење нормални обувки за пешачење во природа.

КЛАСА 2 – ПЕШАЧЕЊЕ, ЛЕСНА ПАТЕКА

ОПШТ ОПИС

- обично патеки со релативно умерен степен на косина и различна широчина
- може да биде со променлив степен на косина.
- површината може да биде со променлив материјал, вклучувајќи површини со загубен* материјал и можни нерамнини во одредени места на патеката, (испаknатини на патеката од корења и камења)
- со странични или со вкопани одводи; по потреба може да се користи инсталирање на: скалила, одводи, граничници, порти
- може да се постават мостови и огради.

Место на патеката: Патеките од оваа класа се поставуваат во области за рекреација или рурални области/шуми

Површина на патека: Променлива земјина површина, вклучувајќи и некој лабав и загубен материјал, не поголема од 50 мм.

Широчина на патека: 0.6м. до 1.2м.

Степен на косина на патека: рамна, па сè до 12%

Пожелно: 5% просечно

Забелешка: генерално, патеката може да има груба површина и може да вклучува потешки делови до 10 минути за пешачење. Од таа причина е погодна за лица со основно познавање на пешачење и умерено ниво на подготвеност.

Опрема за пешачење: Потребно планинарски чевли и облека за пешачење во природа

* **Загубен материјал** - со тек на време под влијание на атмосферските услови како и со физичкото влијание на корисниците на патеката, основниот површински дел од патеката се намалува или целосно се губи.

КЛАСА 3 – ПЕШАЧЕЊЕ, СРЕДНО ТЕШКА

ОПШТ ОПИС

- патеки, поставени на мешан терен
- има стрмни делови со поголем степени на наклон на теренот
- површината е многу променлива и вклучува лабав и загубен материјал, испакнати корења, камења и карпи.
- може да се инсталираат скалила, одводи, граничници, порти, едноставни мостови или премини над река.

Место на патеката: Патеки во рурални области/шуми или повисоки и подалечни региони

Површина на патеката: многу променлива и нерамни површини, вклучувајќи загубен и лабав материјал до 100 мм големина; испакнати корења и камења.

Широчина на патека: од 0.5м до 1м.

Степен на косина на патека: рамна, па сè до 30% косина

Пожелно: 10% просечно

Забелешка: Генерално, патеката да има умерено стрмни делови за искачување на долги делови (повеќе од 20 минути). Површината на патеката под чевлите може да биде исклучително груба и може да вклучува многу пречки. Од таа причина таа е погодна за луѓе навикнати за пешачење по груби патеки и со високо ниво на подготвеност. Типично за целодневно или повеќедневно пешачење.

Опрема за пешачење: Комплетна планинска опрема за пешачење и планинарење.

КЛАСА 4 – ПЕШАЧЕЊЕ, ТЕШКИ ПАТЕКИ

ОПШТИ ОПИС

- патеки поставени над променлива земјина површина (трева, карпи...). Може да вклучуваат изложени терени на лавини, на одрони...
- може да вклучуваат и одводи, скалила, граничници, дополнително осигурување (сајли и клинови)

Место на патеката: главно на повисоки и подалечни региони.

Површина на патеката: екстремно променлива со нерамни површини со големи камења, карпи, корења и други пречки, кои се предизвик во пешачењето.

Широчина на патека: од 0.5 м до 1 м.

Степен на косина на патека: дозволен степен на косина максимум 40%.

Забелешка: Генерално, патеката има тешка подлога под чевлите, а може да вклучува долги делови за искачување со траење повеќе од 1 час на одредени делови и потреба од помагање со раце. Патеките од оваа категорија претежно се наоѓаат во планинските масиви, на повисока надморска височина и релативно оддалечени од населени места. Патеката е погодна само за луѓе со искуство и со висок степен на подготвеност и вештини за движење и ориентирање во планина и подготвени за целодневно или повеќедневно пешачење.

Опрема за пешачење: Комплетна опрема наменета за пешачење и за планинарење во високи планини.

4.2 Оценување пешачка патека и информации за корисниците

Оценувањето на патеката ќе се базира, пред сè, врз класификацијата на патеката која го сочинува поголемиот дел од маршрутата. На пример, патека која спаѓа претежно во Класа 4, ќе биде оценета како “тешка” дури и ако делови од таа патека се од пониска класа (обично не повеќе од 30% од должината на патеката).

Меѓутоа, за да му обезбеди услови на корисникот со искуство и да ги исполни неговите/нејзините очекувања, треба да се минимизира вклучување на патека од Класа 2 или од Класа 3.

Забелешка: Во случај патеките да се „константно“ изложени на лоши временски услови, треба да им се даде оценка едно ниво повисоко.

Кога се обезбедуваат информации за корисниците на патеката, за тежината на патеката, описот треба да содржи информации што се соодветни за корисникот. Употреба на технички термини или информации поврзани со класификацијата на патеката не треба да се користат.

4.3. Други видови патеки

Едукативна патека, со поставени информативни табли за попатни природни или културно-историски знаменитости.

5. ОСНОВНИ ОЗНАКИ НА ПЛАНИНАРСКИТЕ ПАТЕКИ

5.1. Основни маркиции

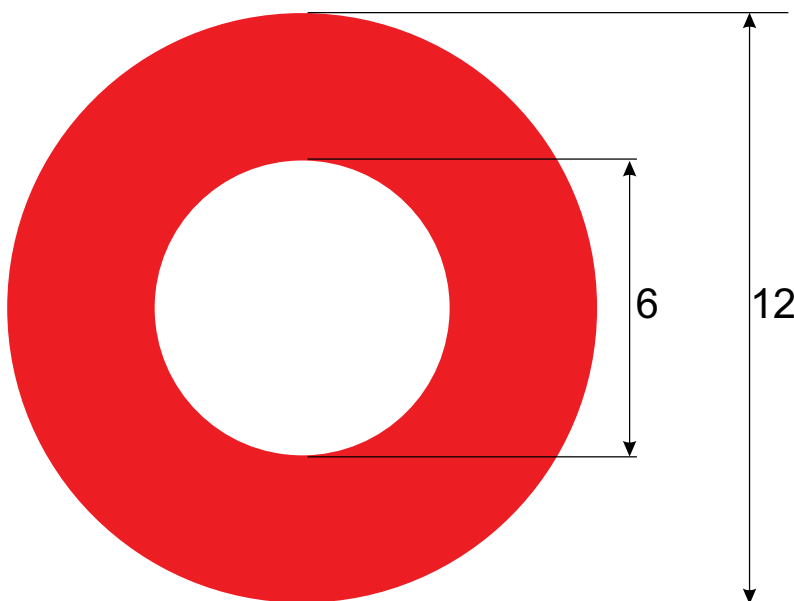
На планинарските патеки во нашава земја има два типа ознаки.

Тоа се: **маркации и смерни табли.**

5.1.1 МАРКАЦИИ

1. Кнафелцова ознака*. Основна маркација на македонските планини е т.н. Кнафелцовата ознака која се поставува на: дрвја, на камења, на карпи, на огради, на градби и др, каде со својот изглед ќе биде лесно препознатлива. Се поставува во висина на очите (1.7 - 2 м) и, во зависност од теренот на кој се движи, патеката вообичаено е поставена како вертикална ознака.

Кнафелцовата ознака, како препознатлива маркација на патеките, е со бела точка, обрабена со црвен круг. Големина на ознаката е 12 см. Кнафелцова ознака поголема од 12 см може да се користи само во исклучителни случаи, во интерес на добрата видливост, но не поголема од 20 – 25 см. Големината на белата точка е 6 см, а ширината на црвениот прстен околу белата точка е 3 см.

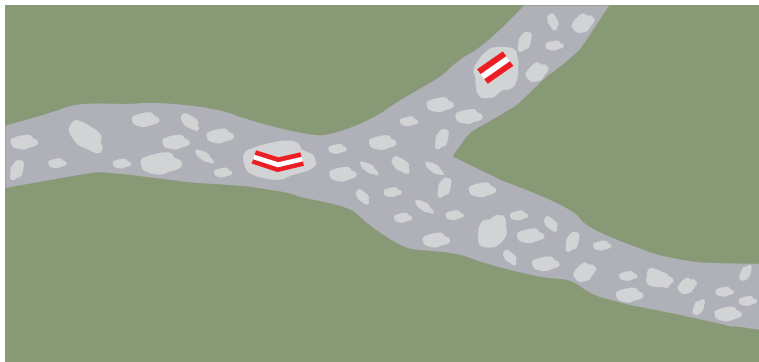
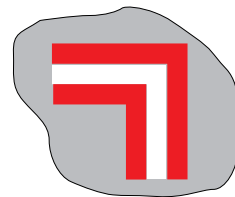
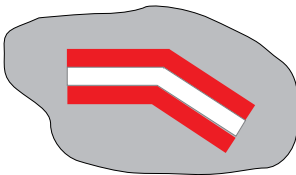

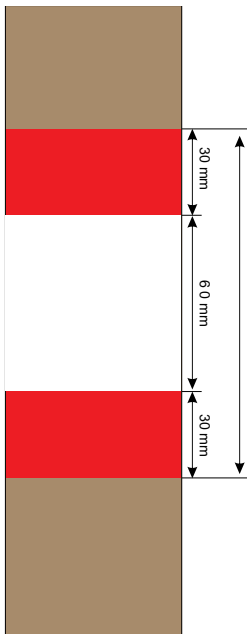
***Кнафелцовата ознака** - името го добила по Алојз Кнафелц (1859 - 1937) словенечки планинар и картограф, кој поголем дел од своето слободно време го посветил на означувањето на планинарските патеки.

2. **Лентовна маркација** е ознака што се состои од три ленти, секоја во ширина од по 3 см. и со должина од 20 см. Оваа маркација се состои од една централна бела лента и две надворешни црвени ленти.

Земна лентова маркација се поставува во правец на движење на патеката. На места каде има вкрстување на патеката, за да се следи правецот, се поставуваат ленти со прекршување во правец на патеката.

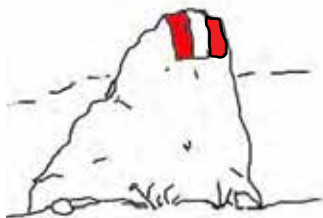

Појасна лентова маркација се поставува на тенки дрва или метални цевки со промер помал од 6 см. И оваа маркација е составена од 3 ленти со однос на боите 1:2 (3 см црвените ленти и 6 см. белата средишна лента).

Појасните маркиции на дрвени или метални колци претходно подготвени ги поставуваме со вкопување или зацврстување со камења. Вообичаено се поставуваат на ливади или места каде нема можност за поставување на друг тип на маркација

МАРКАЦИИ НА ЛИВАДИ ИЛИ МЕСТА ШТО НЕ МОЖАТ ДА СЕ ОЗНАЧАТ НА ДРУГ НАЧИН

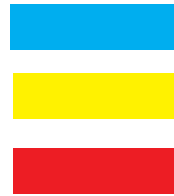

На места каде имаме материјал камен, а нема друг начин да се означи правецот се поставуваат пирамиди од камења.

3. Дополнителни маркации за промена на правецот на патеката можат да се користат доколку имаме вкрстување на повеќе патеки со различна крајна дестинација, а не постои смерна табла (патоказ).

- Поставена насочна стрелка под Кнафелцовата ознака, укажува на менување правецот на патеката

Препорачани
дополнителни бои

Поставената бројка или лента во друга боја под Кнафелцовата ознака е број или боја на патеката доколку има повеќе патеки на истиот потег и кои можат меѓусебно да се поклопуваат или да се сечат.

Во овој случај патеките треба да се означени со иста бројка или со боја и на главната инфо табла - портал и да бидат, исто така, означени во легендата и во другите информативни материјали.

РЕКРЕАТИВНО-ПЛАНИНАРСКИ ПАТЕКИ НА ВОДНО

Добро дојде на рекреативните патеки!
Општо: Патеки за рекреативно планинарење 40 км/год.

Должината на означените патеки е стандартизирана и е дадена во километри (к) или во метри (м).

ПАТЕКИ СО СВОЈА ЗАШТИТА

- * Во означените патеки вие можете да се движите само во означените правци.
- * Патеки со своја заштита се означени со црвени или сиви бои.
- * Доколку вие неможете да најдете патека, молиме да се обратите на локалните жители.
- * Патеки со своја заштита се означени со црвени или сиви бои.
- * Доколку вие неможете да најдете патека, молиме да се обратите на локалните жители.

Патеки со своја заштита се означени со црвени или сиви бои.

ОПШТИНА ВОДНО

Служба за туризам и рекреација
Телефон: 070 202 2022
Факс: 070 202 2021
Е-пошта: vodno@opstina-vodno.mk

Општина Водно
Телефон: 070 202 2022

Општина Водно
Телефон: 070 202 2021

5.1.2. Правила за поставување на маркациите:

- Ако патеките се сиромашно уредени и лошо видливи (обраснати), тие се речиси невозможни да се следат, и во тој случај е потребно нивно расчистување или проширување.
- При маркирањето, патеката прво треба да се исчисти, да се отстрани отпадот, мовта или кората од дрвото, така што површината треба да биде мазна за поставување на основната боја. Треба да се внимава да не се оштети кортексот, особено да се внимава доколку треба да се постави на листопадни дрвја (на пр. бука) кои имаат тенка кора. Да се избегнува поставување ознаки на млади и слаби дрвја.
- Ознаките поставени на дрво или на карпи треба да бидат на соодветна оддалеченост, на добра видливост една од друга и со лесен начин на управување. Растојанието може да варира од 50 до 200 метри, во зависност од теренот и од типот на патеката.
- Контрамаркација, или ознака за движење назад по истата патека, најчесто се поставува од другата страна на веќе поставената маркација, но се препорачува поставување на половина пат, помеѓу две маркиции на патеката, така што планинарот ќе може во секое време да го коригира движењето назад.
- Посебно внимание треба да се обрне на раскрсниците, каде ознаките треба да бидат видливи, а следните ознаки можат да бидат и на само 10 м.
- Доколку теренот дозволува, маркациите се поставуваат на десната страна од патеката.
- Добро обележана, добро видлива патека е кога од една маркација се гледа следната и така лесно може да се следат ознаките и лесно може да се потврди дека сме на вистинскиот пат.
- Маркирањето е најдобро да се врши кога вегетацијата е во максимална фаза, и на тој начин ја утврдуваме видливоста на маркациите.
- Пред да се нанесе маркацијата карпите се чистат од мов со жичена четка.
- Кога се бележи нова, или започнува реновирање на веќе обележана патека, треба да учествуваат најмалку три маркацисти. Еден бележи со бела боја, друг со црвена боја, а третиот маркацист ја утврдува позицијата за следната маркација. При бележењето, еден од маркацистите од одредено растојание треба да ја проценува видливоста на ознаките. Учесник од тимот треба да го расчисти вишокот гранки и отпадот од патеката.
- Свежата ознака не треба да впије вода, дожд. Да се избегнува маркирање при појава на магла, поради високата влага што кондензира на површината од растенијата и на подлогата.

ПОПРАВКА! На патеката на која се интервенира се поставува задолжителен натпис (табла РАБОТА НА ПАТЕКА) за корекција на разни недостатоци (сечење дрвја, оштетување од временски непогоди, намерно оштетени ознаки и слично).

При поставување ознаки на приватен имот, мора да се има дозвола од сопственикот, управникот.

5.1.3. Техника на поставување маркации:

Примарна цел на добро обележани пешачки патеки е пешакот, планинарот, туристот, безбедно да се донесе до планинарскиот дом, до врвот или до некоја друга посакувана цел. Внимателно, совесно, добро бележана и обезбедена патека е најдобра гаранција дека и пешаците со послабо познавање на планинарската ориентација ќе пристигнат до целта. Затоа, работата на маркацистот е многу важна.

Најдобро годишно време за маркирање во пониските планини е во пролет и есен, додека на повисоките делови од планините (Кораб, Титов врв ...) се маркира во текот на летото (да се внимава на појава на невреме и на високи температури).

Во период кога вегетацијата зазеленува треба да се внимава каде се поставуваат маркациите, бидејќи вегетацијата може да ги прекрие и заклучи особено после обилните дождовни периоди.

Површината на која се нанесува маркацијата треба да е добро подготвена, исчистена од мов или од кора. Прво се црта белата точка, а потоа, со црвена боја, се поставува црвената ротација почнуваќи од долу кон горе. Треба да се користат синтетички бои бидејќи тие се сушат брзо. Густината (вискозитетот) на бојата за нанесување е со густина како мед и во тој случај бојата многу ретко остава дамки или подливи, а со тоа се избегнуваат лоши ознаки.

Бојата секогаш треба да е претходно подготвена (добро измешана поради густината и пигментацијата).

5.1.4. Алат:

За чистење на површините за исцртување маркација најпогодни се четки со челична жица, а доколку треба да се ослободи површина од кора може да се употреби тесла со која ќе ја истружиме кората од дрвото. Од другиот алат за чистење на патеките е потребна мала пила, тесла, сар, големи ножици за кастрење гранки. При поголеми зафати може да се употреби и моторна пила за чие ракување треба да има стручно лице со заштитна опрема. Заштитната опрема е, исто така, задолжителен дел и од опремата на маркацистите.

За исцртување на маркациите користиме четка со ширина од 2 - 3 см, а за дополнителни ознаки користиме мала четка до 1 см ширина.

ТРАСИРАЊЕ И МАРКИРАЊЕ НА НОВА ПАТЕКА

Пред маркирање на нова патека потребно е да се направи анализа и добро да се размисли за целта на таквата постапка. Планинарскиот клуб е одговорен за маркирање на таква патека треба да е свесен дека со тоа презема обврска за нејзино одржување во наредните години. Поставувањето нова планинарска патека не смее да биде проект од краток здив и доколку клубот не може да обезбеди трајна грижа за новата патека, најдобро е да не започнува со такви активности.

На подрачја на кои има доволен број патеки треба да се направи дополнителна анализа и да се процени потребата од отворање нова патека. Во овој случај подобро е да се вложат напори постоечките патеки дополнително да се уредат и да се обезбеди нивно поквалитетно одржување.

Доколку, сепак, се отвора нова патека во тој случај потребно е да се процени оправданоста и потенцијалот во смисол на посетеност, како и комерцијалните ефекти, а сепак да се зачува биодиверзитетот на истата.

За трасирање на нова патека, или обновување на постоечка запуштена, треба да се излезе неколку пати на терен и да се направи комплетно снимање на патеката со GPS уред, или да се внесе рачно на карта. Воедно се води и дневник со забелешки за патеката во кој се забележуваат сите места каде би требало да се направат технички интервенции на патеката.

Откако ќе се направи оваа првично снимање и анализа на патеката, таа се доставува до Комисијата за планинарски патеки при ФПСМ на разгледување, а Комисијата е таа која ќе даде позитивно или негативно мислење.

Доколку патеките се маркираат во национален парк или во заштитено подрачје, Комисијата бара согласност од субјектите кои стопанисуваат со подрачјето на кое се наоѓа патеката.

Првото маркирање треба да се изработи многу квалитетно и не смее да има никакви грешки. Маркациите се поставуваат во двата правци, односно кон и назад од целта. Бојата што се нанесува на маркациите за прв пат после нанесувањето може да се впије во подлогата и затоа е најдобро маркациите да се обноват или на враќањето назад кон почетната точка или веќе на следното излегување на патеката.

Сите податоци за активностите при воспоставување на новата патека, или обнова на стара патека, се доставуваат до Комисијата за планинарски патеки при ФПСМ во пишан извештај.

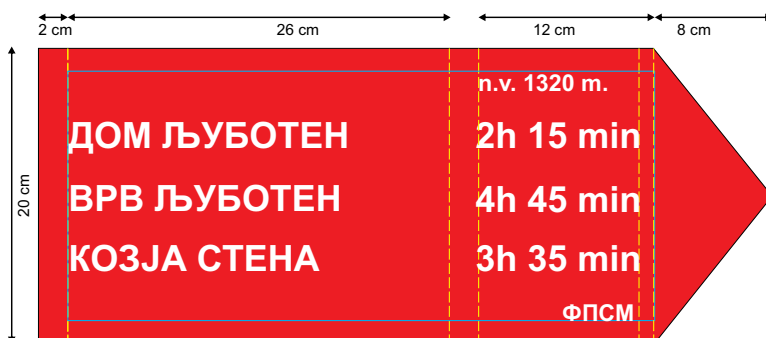
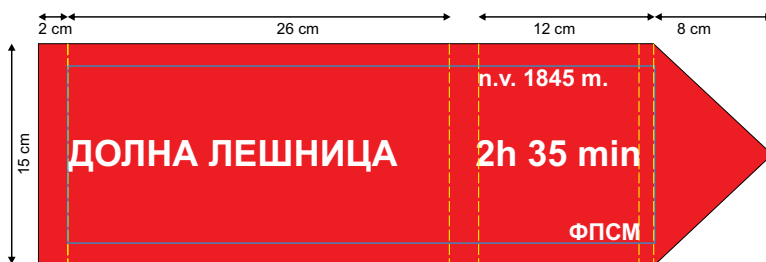
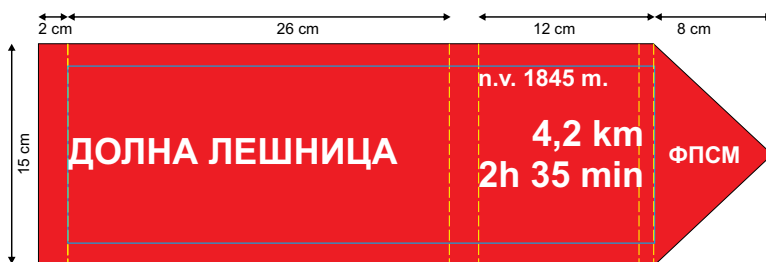
5.2. ПАТОКАЗИ

Патоказот се поставува како почетна точка и го покажува патот во еден правец (лево или десно), така што се следи вистинската насока на патеката. Се изработува од лим, од дрво или од тврда пластика. Обоени се со црвена боја со која се бележат маркациите, додека буквите се со бела боја.

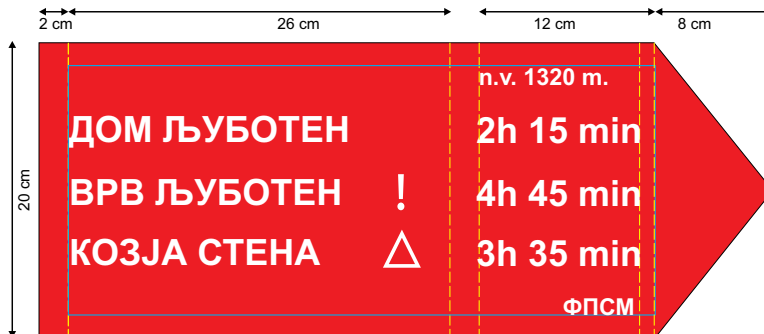
5.2.1. Големина на патокази:

Во насока на опис на патоказот, треба да бидат напишани следните информации:

- Име на патеката, на пример: Илинденска трансверзала; Љуботен и сл.
- Време на пешачење (во часови и минути), на пример: 2 часа 30 мин
- Планинарски клуб што ја одржува патеката
- Надморска височина на местото каде е поставен патоказот.

Кај поголема тежина и опасности на патеката се поставува триаголник пред натписот кој укажува (опасност од лавина) на тежок пат или со додаден извичник, за многу тешка патека.

5.2.2. Правила за поставување патокази

- Да не се користат заковани штици со шајки, туку завртки со клуч. Така тие можат да бидат полесно отстранети и заменети;
- Старите табли се вадат само кога можат да бидат заменети со нови;
- Таблите, како и ознаките, се поставуваат во висина на очите (1,7 – 2 м.);
- За поставената табла или патоказ се подготвува документација во формулар доставен од ФПСМ (Комисија за планинарски патеки - КПП).

При означување на патеката потребно е најмалку три до четири пати повеќе време од нормално пешачење.

Дококу на местото на кое се поставуваат патоказите нема добра прегледност или нее можно да се постават патокази со пропишаната големина дозволено е да се постават и помали патокази.

5.2.3. Други ознаки на планинарски патеки што можат да се сретнат на нашите планини се ознаките: Европска патека E-6 и E-7 и Via DINARICA!

* Времетраењето на движење по патеката е просечно движење на учесниците од 2,5 км. на час или 50-60 чекори во минута (чекор = 0,75 м). Во времетраењето на движењето не се пресметуваат паузите.

6. ЗАШТИТАТА НА ПРИРОДАТА НА ПЛАНИНАРСКИТЕ ПАТЕКИ

Македонија на многу мал појас изобилува со богат животински и растителен свет кој е сосема различен и на релативно мал простор, во рамнините, на планините, во карстните области или во езерата.

Туризмот и рекреативните активности, со својот брз развој, го нарушуваат природниот диверзитет, па поради тоа во многу места низ светот веќе се ограничува пристапот на големи групи на одредени дестинации, или се усмеруваат по патеки на кои ќе нема поголемо влијание врз живиот свет.

На планинарските патеки се случува и оштетување на почвата, односно се менува основната структура на самата површина. Поради неповолните климатски услови и ерозијата на патеките се создаваат канали, клизишта, тонење, така што пешачењето станува непријатно и небезбедно. Затоа веднаш треба да се пристапи кон санација и редовна контрола и одржување на постојната мрежа на патеки.

6.1. Површина на патеката

Основата на површината на патеката е камен што може да се дефинира како природно соединување на еден или повеќе минерали. Горниот слој над каменот опфаќа поголем или помал слој на почва.

Почвата се состои од минерални и органски состојки, создадени полека и под влијание на сложени атмосферски, механички и хемиски процеси, како и под влијание на органскиот свет. Хумусот, горниот површински слој на земјата, ги содржи остатоците од растенијата. Над слојот на почвата, хумусот, се формира трева која ја штити почвата од влијанието на најразлични фактори кои предизвикуваат ерозија.

6.2 Ефекти при пешачење по основа на површина

Површината е главно покриена со слој трајна вегетација (трева). Ова ѝ дава стабилност на површината, а корењата на растенијата, кои се држат меѓусебно во хумусниот слој, како и со останатите примеси од почвата, го намалува влијанието на сонцето, на дождот, на ветерот, на механичкото влијание при користење на одреден дел од површината со газење и со набивање на почвата. Сето тоа се одразува врз процесот на ерозија. Ако ова влијание е доволно силно и константно, се менува површината, а растенијата почнуваат да изумираат и патеката станува видлива. Формираната патека е под влијание на природните закони и ѝ треба подолг период да се обнови. На почеток од оштетувањето може да се интервенира само со рачен алат. Според педолошкиот и геолошкиот состав на почвата, под влијание на климатските услови и од корисниците, зависи продлабочувањето и оштетувањето на патеките.

Во првата фаза, при користење на патеките, луѓето или животните вршат само делумно оштетување на тревата.

Во втората фаза, кога патеката е формирана и видлива, се предизвикува појава на процес на ерозија и можност за движење и влијание на дождот или водата така што патеката сè повеќе се продлабочува.

Во третата фаза веќе може да се зборува за оштетени патеки. Во оваа фаза може да дојде до целосно уништување и тие патеки се со несоодветни услови и не се безбедни за пешачење

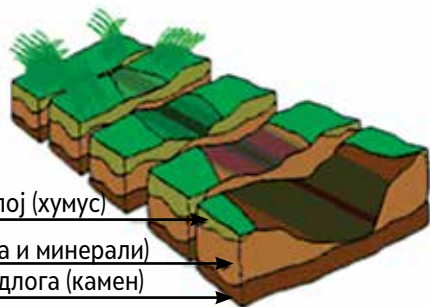
Поголемиот дел од нашите активности се насочени на користење на природните карактеристики на теренот. Тоа се главно патеки кои се „од дамнешни времиња“. Човекот, независно од современиот технолошки развој, е многу повеќе поврзан со природата и затоа тој работел во согласност со потребите и со самата природа.

Текстура на почвата

- содржина или мешавина од фрагменти од различни големини.
- влажност на почвата количината на вода содржана во почвата, пропустливост на почвата
- структура на почвата, меѓусебна дистрибуција на структурата, порозност на почвата
- боја на почвата, квалитет на почвата потемната е со повеќе органска материја

Три категории на терен во зависност од стабилноста :

- терени кои се природно стабилни
- терени кои и со мала интервенција на човекот стануваат нестабилни
- терени кои се природно нестабилни

органски слој (хумус)

A слој (земја и минерали)

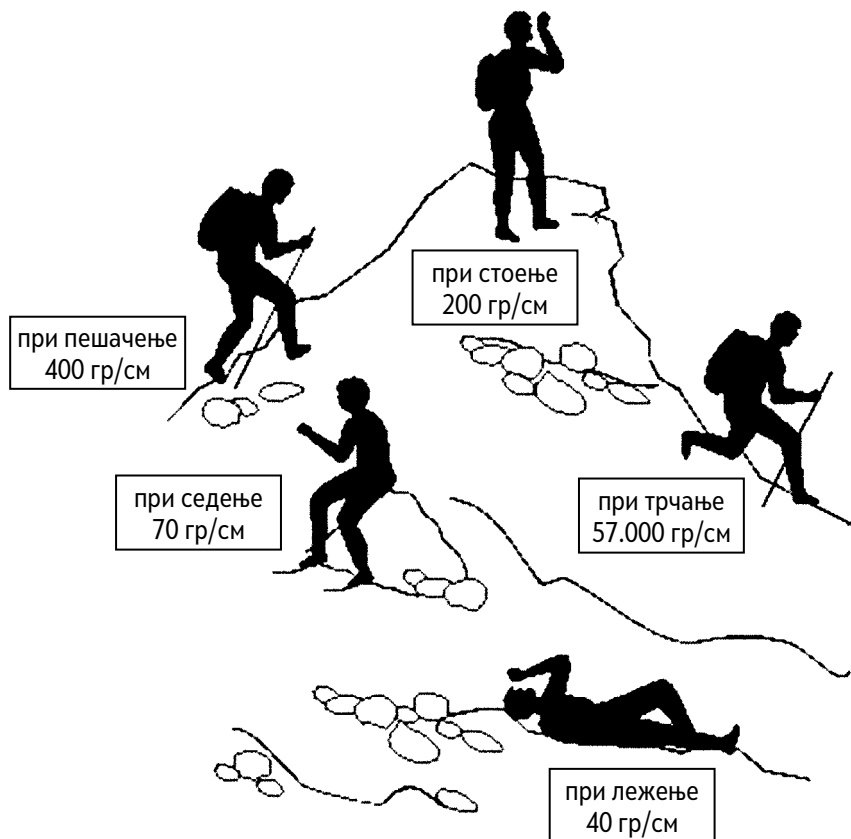
матична подлога (камен)

7. ОДРЖУВАЊЕ НА ПЕШАЧКИ ПАТЕКИ

Планинарските патеки се поставени претежно по должината на природниот свет, често на падини и на грени. Повеќето патеки кои маркацистите ги обележуваат целат кон побрза и полесна прогресија низ сложени делови на стрмнините. Колку е поголема стрмнината, се зголемува веројатноста за појава на оштетување на земјиштето. Пешаците, при газење на патеката, вршат притисок на почвата и на најпосетуваниите патеки ќе има најголеми штетни влијанија врз површината и врз нејзината структура.

Одржливост на патека е користење на постоечките (природни) ресурси без негативно влијае на околината со можност овој ресурс да се користи и во иднина. Планинарските патеки имаат клучна улога за развој на активен одмор во природа кој може да донесе многу придобивки на заедницата, на регионално и на национално ниво, доколку патеките се одржуваат.

Планинарско - рекреативните патеки треба да се стабилни, трајни и погодни за користење. Одржлива патека има позитивно влијание врз животната средина, културното наследство и заедницата. Со стабилизирање и одржување на планинарските патеки, се избегнуваат можните повреди што се случуваат на патеките, а што се должи на дејството на природните сили и на човекот.

Поставувањето и одржување на планинските патеки:

1. редовно одржување на основните патеки,
2. подобрувања, намалување на наклонот на патот, или поместување на делови од патеката,
3. консолидирање на патеката,
4. дренажа,
5. поставување на заштитни елементи

Во одржување на поставената патека се сметаат сите активности кои вклучуваат „градинарски активности“, отстранување поплатни гранки и исушени паднати делови од дрва, отстранување големи стебла оштетени од невреме или лавина (со согласност на сопственикот на шумата), отстранување на почвата и карпите расфрлани по патеката, следење и поправка на заштитните елементи итн. Таквиот начин на одржување обично се врши еднаш годишно, по можност пред почетокот на главната пешачка сезона.

Со редовно одржување, отстранување на гранките и гранчињата обесени на патот, се овозможува безбедно пешачење без употреба на дополнителна заштитна опрема, или правење дополнителни движења на телото за избегнување на гранките. Кога пешачките патеки се обраснати од вегетацијата потребно е да се искастрат и да се прошират.

Со редовно кастрење на гранките обесени над патеката, се спречува корисникот да излезе од истата и да прави паралелна патека, а со тоа да ја уништува вегетацијата.

- гранките ги отсекуваме 5-10 см од стеблото.
- грмушките и смреките ги сечеме до тлото
- Отсечените и отстранетите гранки ги оставаме под патеката.
- Отсечените гранки ќе се обноват многу побргу од оштетената патека.

Подобрување, намалување на наклонот на патеката или поместување на делови од патеката

При поставување на патеките, интервенциите зависат и се должат на конфигурацијата на теренот кој ја одредува тежината и начинот на поставување на патеката. Полесно е да се искачи патека со умерен наклон и да се избегне доколку теренот дозволува голем број несоодветни кривини. На умерен наклон значително се намалува можноста за ерозија и патеката е попријатна за пешачење.

Одржување на патеката се врши и со цел да се избегне појава на поголеми нерамнини или дупки на патот, или настанување на канали предизвикани од ерозија или од механичко оштетување.

Формата на т.н. стврдување на поставената патека се постигнува со процес на консолидација на површината, преку изградба на потпорни сидови, на одводни канали, на дрвени бедеми, како и изработка на дрвени скали и полици.

Често се потребни потпорни сидови или градби за поддршка на земјата за да се стабилизира стрмиот дел на почвата од ерозија. Патеката треба да биде соодветно широка за непречено движење.

Горниот раб од патот го обезбедуваме со потпорен сид од камен, а долниот со дрвени греди и камен.

Кај поголемите наклони на терен, поголем е и делот од патеката што треба да се исече. Внатрешниот раб треба да се зајакне и ќе треба да се постави дополнителен природен материјал, со цел да се спречи можност од појава на свлечиште. Знаеме дека ова е значајно нарушување на природата, но е основен елемент за заштита од понатамошна деградација.

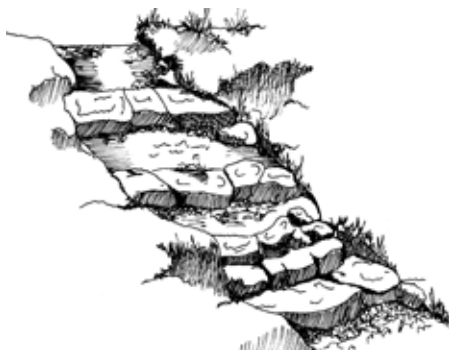
Поддршката на теренот на надворешниот раб од патот се засилува со дрвени или со метални колци, што се забиваат во земјата.

Бедми се прават за да се спречи симнувањето на карпи и земја по падините. Бедми се прават каде што нема доволно камења, особено во шума. Се прават така што во земјата се забиваат дрвени столбови, а потоа се ткаат со гранки или се поставуваат дрвени греди или дел од дрвено стебло. На спојот со патеката може да се нанесат камења, но тие треба да се добро поставени.

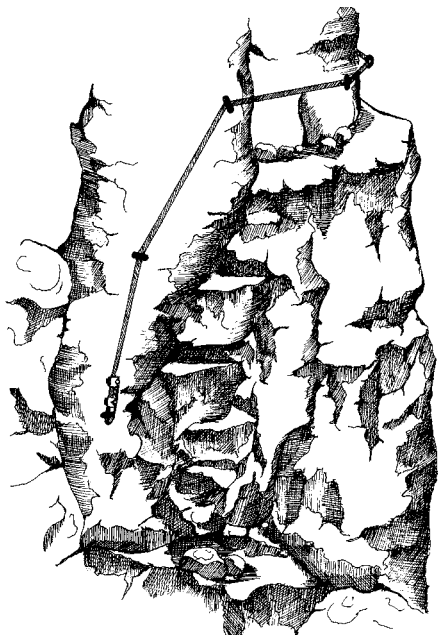
Дрвените скалила се користат за премостување на дел од падините, каде теренот тече, односно не е стабилен и е растресит. Основна цел на скалата е спречување на „перење“ на материјал надвор од патот и полесно искачување на падината. Се изработува од трупци кои се поставуваат како скалила и се фиксираат со дрвени колци, длабоко набиени во земјата. Просторот меѓу скалилата се исполнува со земја и со камен.

Ако теренот е карпест се користи соодветен клин кој ќе го консолидира дрвениот дел (попречна греда). Доколку во околината имаме камени блокови, скалилата можат да се направат со попречно поставување на камените блокови наместо дрвени греди.

Наместо метални шипки, во помек терен се користат дрвени колци. Важно е тие да се направени од дрво отпорно на влага и да се забиени во земјата колку што е можно повеќе.

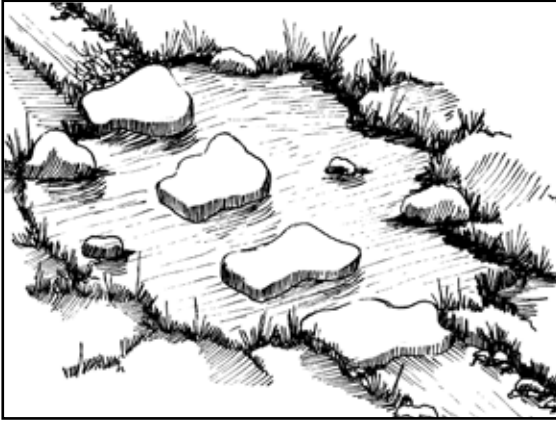
Врежани скали и полици (се подготвуваат со директно влијание врз карпата со чекан). Тие треба да бидат доволно широки, така што обувките ќе имаат безбедна поддршка. Многу се издржливи и не го нарушуваат изгледот на околината. Во екстремно стрмни делови од патот се поставуваат и додатоци како поставено фиксно сигурносно јаже или челична сајла.

Одводнување

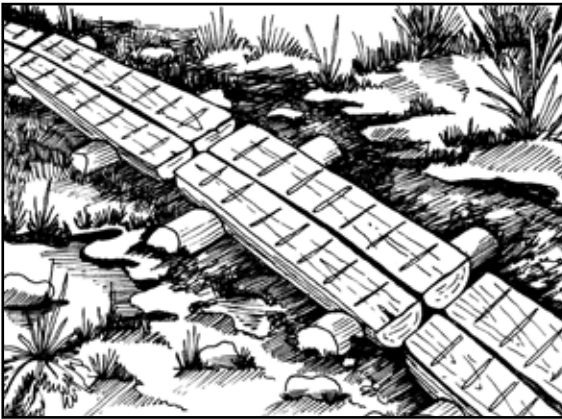
Патеките, кои хоризонтално или дијагонално имаат доволен наклон на падината, овозможуваат водата од дожд, или од топењето на снег, полесно да истече надвор од патеката и имаат подолг век на траење. На патеки кои минуваат на површина каде како основа има шкрилци или глина, поројниот дожд истекува по должината на патеката и прави деградација на патеката. Ова се спречува со правење на дренажен канал - одвод. Овие канали се зајакнуваат или се консолидираат со дрвени греди така што протокот на вода се пренесува надвор од патеката. Ако патот е многу стрмен, потребно е такви канали да се направат на одредени растојанија. Така водата од силен дожд веднаш се отстранува од патеката.

На места каде што по патеката течат поројни води се препорачува местата на премин да се зацврстат со камења, односно се прави камена подлога и одвод и со тоа се консолидира теренот.

Премин на патека преку мочурлива почва се обезбедува со поставување на широки камени блокови (плочи) што се поставуваат во почвата и кои треба да бидат стабилни и добро поставени за да обезбедат безбедно поминување.

Истиот премин може да се обезбеди и со поставување на обработени трупци - талпи кои се добро зацврстени во подлогата, а во горниот дел треба да бидат избраздени за да спречат лизгање.

Заштитни елементи

На планинските патеки, на опасни места, се поставуваат заштитни елементи и додатоци што овозможуваат побезбедно, полесно и побрзо движење. Тоа се:

дрвени инсталации: огради, скали и мостови,

челични инсталации: клинови и сајли

При изборот на различни материјали за обезбедување особено се посветува внимание на:

- а) степен на безбедност што ја овозможува поставената инсталација,
- б) век на траење на инсталацијата,
- в) колку заштитната инсталација одговара на природната средина.

Дрвени заштитни инсталации

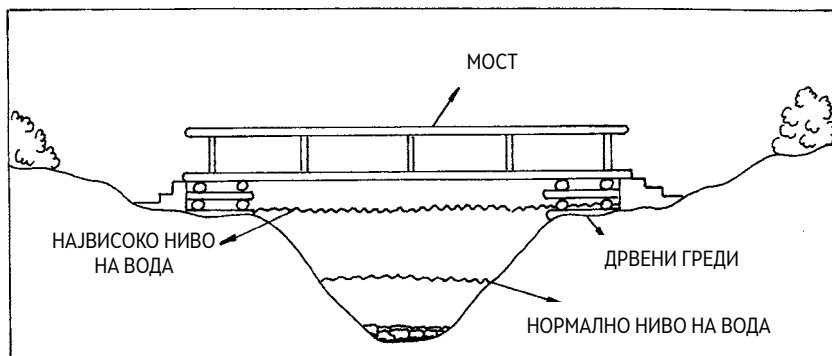
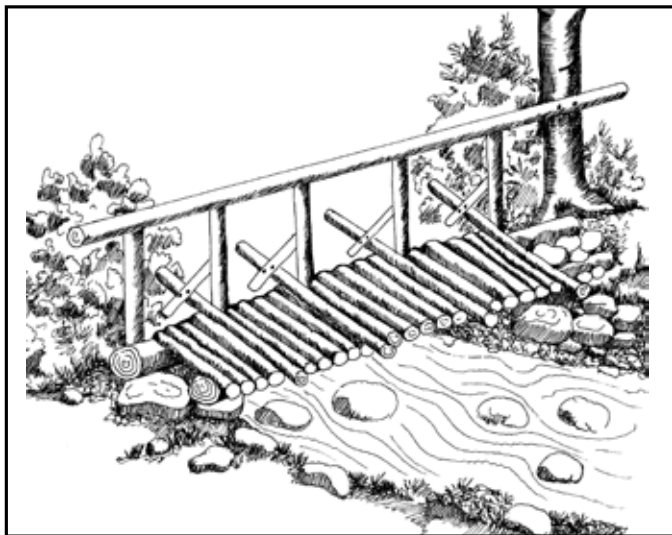
Дрвени огради се поставуваат по текот на стрмни падини кои можат да бидат лизгави и да предизвикаат фатални последици кај пешаците. Често се користат како основа од тековната дрвена вегетација, стебла од дрвја. Ако тоа не е најсоодветно, заради конституцијата на теренот и вегетацијата, може да бидат користени дрвени столбови. Во случаи кога, заради составот и состојбата на земјиштето или стрмнината на теренот, не може да се стави заштитна ограда, се подготвува доволно широк пат. Дрвените огради треба да се соодветно безбедни и да се добро вклопени во околината.

Дрвени скали се поставуваат за премостување на кратки, стрмни делови на патеката. Често патите се вертикални и треба да бидат на двата краја вградени во подлогата. Пред почеток на секоја сезона треба внимателно да се провери издржливоста на скалите.

Премин преку потоци и мали рекички

Се изработуваат пешачки мостови од дрвени греди што се поставуваат попречно на густо збиена основа од поголеми трупци на кои се прават жлебови. Се обезбедуваат со дополнителна ограда од едната или од двете страни.

При изработката на вакви премини - мовчиња треба да имаме предвид дека количеството на водата варира и треба да водиме сметка за највисокото ниво на вода. За таа цел, на површината од двете страни, се поставува основа од поголеми трупци врз која се поставува преминот (мовчето) преку потоците или рекичките. На тој начин се спречува, при поголемо количество на вода, мовчето да биде оштетено или едноставно да биде однесено од водата. Овие премини треба да се добро изработени и да овозможат сигурен и безбеден премин.

8. ЗИМСКА МАРКАЦИЈА

Во зависност од периодот на годината, односно веќе од месец октомври до мај, на патеките што водат до високите планински врвови има снежна покривка која на одредени делови може да изнесува и над 1 м. Во овие случаи летната маркација во најголем дел е покриена и потребна е дополнителна зимска маркација, која во одредени делови отстапува од постоечката летна патека. Знаеме дека во зима, на одредени подрачја во планините каде што постоела летна патека, не е возможно да се помине по истата поради постоечка опасност од лавини. Затоа, во такви случаи, се прави зимска патека која ги избегнува сите потенцијални лавински опасни делови. Овие патеки се означуваат со зимски маркиции, односно со поставување на метални или дрвени столбови кои треба да бидат добро вкопани во подлогата, а дрвените столбови треба да бидат, исто така, и импрегнирани за да се заштитат од брзо оштетување од временските услови. На деловите каде зимската маркација се одвојува, потребно е да се постави смерна ознака за зимска патека. Столбовите се со висина од 2,50 до 3,50 м. над нивото од земјата, односно од 0,5 м до 1 м вкопани во земјата. Истите се означуваат со појасна маркација со ленти со ширина од 20 см наизменично со црвена и жолта боја.

Металните столбови се цевки со димензија од 1,5 до 2 цола. Отворот на цевката на горниот крај треба да е затворен.

Дрвените маркациски столбови се греди со дебелина до 16 см. Пред да се постават истите треба добро да се импрегнираат. Висината е иста како и за металните столбови.

На делови, кои се лавински опасни, пожелнио е да се постават и дополнителни знаци за предупредување од можни лавини.

8. ДОКУМЕНТАЦИЈА

Пред да се започне со работа на терен се презема следната писмена постапка:

1. Предлог на поединци, групи, за отворање на нови бележани патеки во одредена област и за одредена цел.
2. Образложение во зависност од намената (патека до нова позиција, место, планински врв, природна реткост, тематска патека итн.)
3. Добивање соодветни одобренија од:
 - а) сопственикот, или сопствениците, на имотот по кој ќе помине патеката,
 - б) управувачите, сопствениците со шумите и пасиштата,
 - в) здруженијата на ловци, доколку ја имаат обезбедено својата територија за одгледување или за лов на животни, Министерство за животна средина и просторно планирање.

Описот треба да биде во писмена форма и да се прати до Комисијата за планински патеки при ФПСМ.

Комисијата за планински патеки ја испраќа документацијата до Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот (АППТ).

Организација на маркацисти

Маркацист е стручно оспособено лице кое организирано се грижи за одржување на поставените, обележените планинарски патеки според овој Правилник и други прописи во ФПСМ. Целта на оваа организирана форма е фокусирана на поддршка на развојот на разновидна и одржлива мрежа планинарско - рекреативни патеки. Ова ќе ги охрабри луѓето многу повеќе да се активираат во планинарската рекреација и ќе придонесе за севкупната мисија на зголемување на учеството во сите форми на спортот и на физичката активност.

Маркацистот при ФПСМ дејствува како централен извор на информации за сите поединци, организации и агенции кои имаат интерес за користење на планинарско - рекреативните патеки во Република Македонија. Истите работат на поставување и следење на стандардите за планинарско – рекреативните патеки и промовирање на добри примери за нивниот развој, одржување и управување.

Главните области на работа на маркацистите се:

- Стандарди, класификација на патеките и систем на нивно оценување.
- Водење национална регистрација на патеките, со цел контролирано управување и одржување на регистар на сите акредитирани патеки во земјата.
- Контрола на патеките, инспекција на нови патеки и тековни годишни инспекции на сите акредитирани патеки.
- Обезбедување детални технички совети за патеката и услуги со цел подобрување на постојните патеки или развој на нови патеки.
- Обезбедување обуки поврзани со планирање, развој и тековно управување на патеките.
- Промовирање и подигање на јавната свест за употребата и важноста на патеките.
- Истражување со цел заштита, одржување и развој на патеките.

Комисијата за планинарски патеки при ФПСМ, е формирана со цел да унапреди и поттикне соработка и работење на заеднички иницијативи меѓу сите агенции вклучени во финансирањето, развојот и управување на патеките на национално ниво.

Постапка за суспендирање на пешачки патеки

Постапката за суспензија на планински патека започнува со иницијатива од планинарските друштва или од Комисијата за планинарски патеки при ФПСМ. Предлогот треба да биде оправдан и да се обезбеди објавување во медиумите. Потоа, ако нема забелешки, може да се отстранат ознаките и другите додатоци.

Напуштената патека треба да биде еколошки обновена, рехабилитирана.

Подносителот треба да обезбеди информација за воведување на промени во базата на планинарски патеки и да ги информира и водичите.

Патеките можат да поминуваат само 10% по асфалтиран пат, а најмногу 30% по слабо прометен асфалтиран или тампониран пат.

ОБРАЗЕЦ: ОПИС НА ПЛАНИНАРСКА ПАТЕКА

Планинарски клуб:

Патека име: Број на патека:

Планина: Регион/
Општина

Категорија : Лесна Средно тешка Тешка

Почеток на патеката - место: Почеток (мнв)

Преку:

Крај на патеката - место: Крај (мнв):

Време на одење (час и минути): Должина (км):

Матални осигурувања: да не Дрвени осигурув: да не

Челична сајла (метри): Друго осигурување:

Пат. е запустена: да не

Патеката е прегледана на: Патеката ја прегледал:

Состојба на патеката:

Последна интервенција:

Опис на поправките:

ОПИС НА ПАТЕКАТА (ДЕТАЛЕН)

Овде следи детален текстуален опис со илустрации (фотографии) од сите делници на патеката.

Во прилог на овој образец се доставува исто така и графички ГПС приказ на патеката, како и ГПС датотека доставена до комисијата како посебен фајл.

ПОЧЕТОК НА ПАТЕКАТА: Автобуска станица, железничка станица или местото до каде што може да се стигне со превоз (назив на местото со дообјаснување).

ПРЕКУ - ТЕК НА ПАТЕКАТА: Патот го опишуваме по етапи до позначајни ориентациски точки на патот (значајно место, споменик, ловечка куќа, природна знаменитост, одмаралиште, важен крстопат на патеки.) За секоја етапа го запишуваме времето.

КРАЈ НА ПАТЕКАТА: планинарски дом, врв, или друго(знаменитост итн. Крајна цел)

ЗАБЕЛЕШКА: патеката ја опишуваме уште од најниската точка на патеката, до највисоката. Во вкрстувањето на повеќе планински патеки секое одцепување од главната патека го означуваме како нова патека. Со тоа се избегнува дуплирањето на патеката.

Секој детал, историски податок, толкување, топоними итн. ги припишува под главниот опис на патеката.

Описот треба да ги содржи само податоците кои се важни за движење по теренот.

Часови на движење: заокружуваме до 1 сат на 5 минути, од 1 до 4 часа на 15 (2 часа и 20 минути = 2:30 часа), од 4 - 6 часа на 30 минути (4 часа 40 мин го заокружуваме на 5 часа) и над 6 часа на еден час (6 часа и 20 мин = 7 часа).

Број на патеката во образецот (го пополнува КПШ при ФПСМ откако патеката ќе добие одобрение и ќе влезе во регистарот на патеки)

Врз основа на член 10 став (2) од Законот за планински патеки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/14 и 146/15), министерот за животна средина и просторно планирање донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА СИГНАЛИЗАЦИЈА И МАРКАЦИЈА, ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА СИГНАЛИЗАЦИЈА И МАРКАЦИЈА НА ПЛАНИНСКИТЕ ПАТЕКИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на сигнализација и маркација, формата и содржината на сигнализација и маркација на планинските патеки.

Член 2

Сигнализација и маркација на планинските патеки се врши преку поставување на стандардизирани патокази, столбови и информативни табли, во кои се содржани ознаки кои се наменети за информирање и за ориентирање на корисниците на планинската патека.

Сигнализациските и маркациските ознаки кои се поставуваат на планинарските патеки треба да бидат изработени од природен материјал дрво или камен, или од пластифициран лим.

Во случаите кога сигнализацијата и маркацијата на планинските патеки се врши со ознаки кои се од дрво, дрвото треба да биде со максимална влажност од 12%, патоказите изработени од дрво треба да бидат бајцовани и премачкани со натур боја на бајц, а текстот на секој патоказ треба да биде вдлабен или гравирани и обоен со црна боја.

Написите на патоказите, столбовите и информативните табли треба да се со кирилично писмо и/или латинично писмо, додека ознаките за време и далечина на патоказите се пишува исклучиво со латинично писмо.

Називите (топонимите) се пишуваат во оригинален назив како што се прикажани во топографските карти.

Сигнализацијата и маркацијата може да се врши и преку информативна табла која треба да биде изработена од дрво со максимална влажност на дрвото од 12%, на која може да биде поставена печатена мапа на пластифициран лим прицврстена со штрафови или силикон лепак.

На мапите од информативните табли заради разграничување, патеките може да се означат со различна боја.

Член 3

Формата и содржината на сигнализацијата и маркацијата на планинските патеки е дадена во Прилогот кој е составен дел од овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

МИНИСТЕР ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА
И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ,
Нурхан Изаири, с.р.

Врз основа на член 8 став (5) од Законот за планински патеки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/14), министерот за животна средина и просторно планирање донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ЕЛАБОРАТОТ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПЛАНИНСКА ПАТЕКА

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на елаборатот за воспоставување на планинска патека.

Член 2

(1) Елаборатот за воспоставување на планинска патека се изработува во А-4 формат.

(2) Елаборатот од став (1) на овој член содржи:

- опис на патеката,
- географското простирање со должина на патеката,
- категоризација на патеката согласно со намената и тежината,
- опис на природните живеалишта, растителните и животинските видови и самоникнатите габи на земјиштето преку кое минува планинската патека,
- преглед на туристичкиот интерес на пределот низ кој поминува патеката,
- трошоци за уредување и одржување на планинските патеки,
- мапа на планинската патека со просторен приказ и
- други податоци што се значајни за планинската патека.

(3) Формата и содржината на елаборатот од став (1) на овој член се дадени во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

Член 3

(1) Мапата на планинската патека со просторен приказ од член 2 став (2) алинеја 7 од овој правилник се поднесува во KML или KMZ формат изработен во апликација Google Earth.

Член 4

(1) Составен дел на овој правилник е Упатство за пополнување на елаборат за воспоставување на планинска патека кое е дадено како Прилог 2 на овој правилник.

Член 5

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

МИНИСТЕР ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА
И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ,
Нурхан Изаири

ПРИЛОГ 1

ЕЛАБОРАТ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПЛАНИНСКА ПАТЕКА

ПРЕДЛАГАЧ НА ПАТЕКАТА: _____

1. Опис на патеката:
2. Географско простирање на патеката
3. Категоризација на патеката согласно намената и тежината
 - Според намената:
 - Според тежината:
4. Опис на природните живеалишта, растителните и животинските видови и самоникнати габи на земјиштето преку кое минува планинската патека
5. Преглед на туристичкиот интерес на пределот низ кој поминува патеката
6. Трошоци за уредување и одржување на планинската патека
 - трошоци за уредување на патеката во вкупен износ од: _____.
 - трошоци за одржување на планинската патека во вкупен износ од: _____.
7. Мапа на планинската патека со просторен приказ
8. Други податоци што се значајни за планинската патека

Датум и место

Поднесувач

ПРИЛОГ 2

Упатство за пополнување на образецот на елаборат за воспоставување на планинска патека

Елаборат за воспоставување на планинска патека:

- Во точка 1 се внесува краток опис на патеката, место на почеток и завршеток на патеката, должина на патеката, висинска разлика и највисока точка, културно-историски знаменитости, населени места, планинарски домови, природни знаменитости и слично.
- Во точка 2 се внесува: општина/општини на чија територија се простира патеката, почеток на планинската патека, траса на планинската патека, крајна точка на планинската патека и должина на патеката.
- Во точка 3 алинеја 1 се внесува намената на планинската патека и се избира едно од следните: планинарска патека, велосипедска патека, пешачка патека, тирм патека или патека за посебни намени.
- Во точка 3 алинеја 2 се внесува тешината на планинската патека и се избира едно од следните: лесна, средно тешка или тешка патека.
- Во точка 4 се внесува краток опис на природните живеалишта, растителните и животинските видови и самоникнати габи на земјиштето преку кое минува планинската патека.
- Во точка 5 се внесува краток опис на туристичкиот интерес на пределот низ кој поминува патеката.
- Во точка 6 алинеја 1 се внесуваат трошоците потребни за уредување на патеката
- Во точка 6 алинеја 2 се внесуваат трошоците потребни за одржување на патеката.
- Во точка 7 се става линк од предвидената патека во KML или KMZ формат преку кој се пристапува до мапата на планинската патека.
- Во точка 8 се внесуваат други податоци што се значајни за планинската патека, а не се опишани во точката 1 и 2.

ПРЕДЛОГ ПРОЕКТ ЗА ПЛАНИНАРСКА ПАТЕКИ

Име на местото каде е патеката: _____

1. Спортски планинарски клуб:

(полн назив и адреса)

2. Лице одговорно за проектот:

(име и презиме, телефон, електронска пошта и функција во клубот)

3. Област/место на патеката _____

4. Име или број на патеката _____

5. Карактеристика на патеката:

(краток опис на патеката, место на почеток и завршеток на патеката, должина на патеката, висинска разлика и највисока точка, културно-историски знаменитости, населени места, планинарски домови, природни знаменитости и сл.).

6.Класификација на патеката (Обележи со X)

Според намената планинските патеки можат да се класифицираат во планинарски патеки, велосипедски патеки, пешачки патеки, трим патеки и патеки за посебни намени.

Наведете го видот на патеката: _____ .

7.Категоризација на патеката (Обележи со X)

- Лесна (патека достапна за одредена група луѓе со добра здравствена состојба и има потреба од основно планинарско знаење)
- Средно тешка (патека која бара добра здравствена состојба, добра физичка кондиција и добро познавање на планинарската техника)
- Тешка (патека за планинари „професионалци“)

10. Дополна:

(доколку постои друга информација потребна за реализација на проектот како дозвола за поминување, работа и сл.)

Кратка спецификација на потребни финансии за проектот:

1. Хонорари (надоместок за бележење на патеките, ангажирани стручни лица и сл.) (опис утврден преку број на ангажирани лица и висина на надомест, број на денови)

2. Транспортни трошоци (за подготовка на патеките)

3. Набавка на материјали за проектот (Алат за бележење, табли со опис на патеките, боја за бележење патеки, скалила, мост и сл) (опис преку утврден број или количина),

4. Друго (потреба за реализација на проектот, а не е опфатено во горните описи)

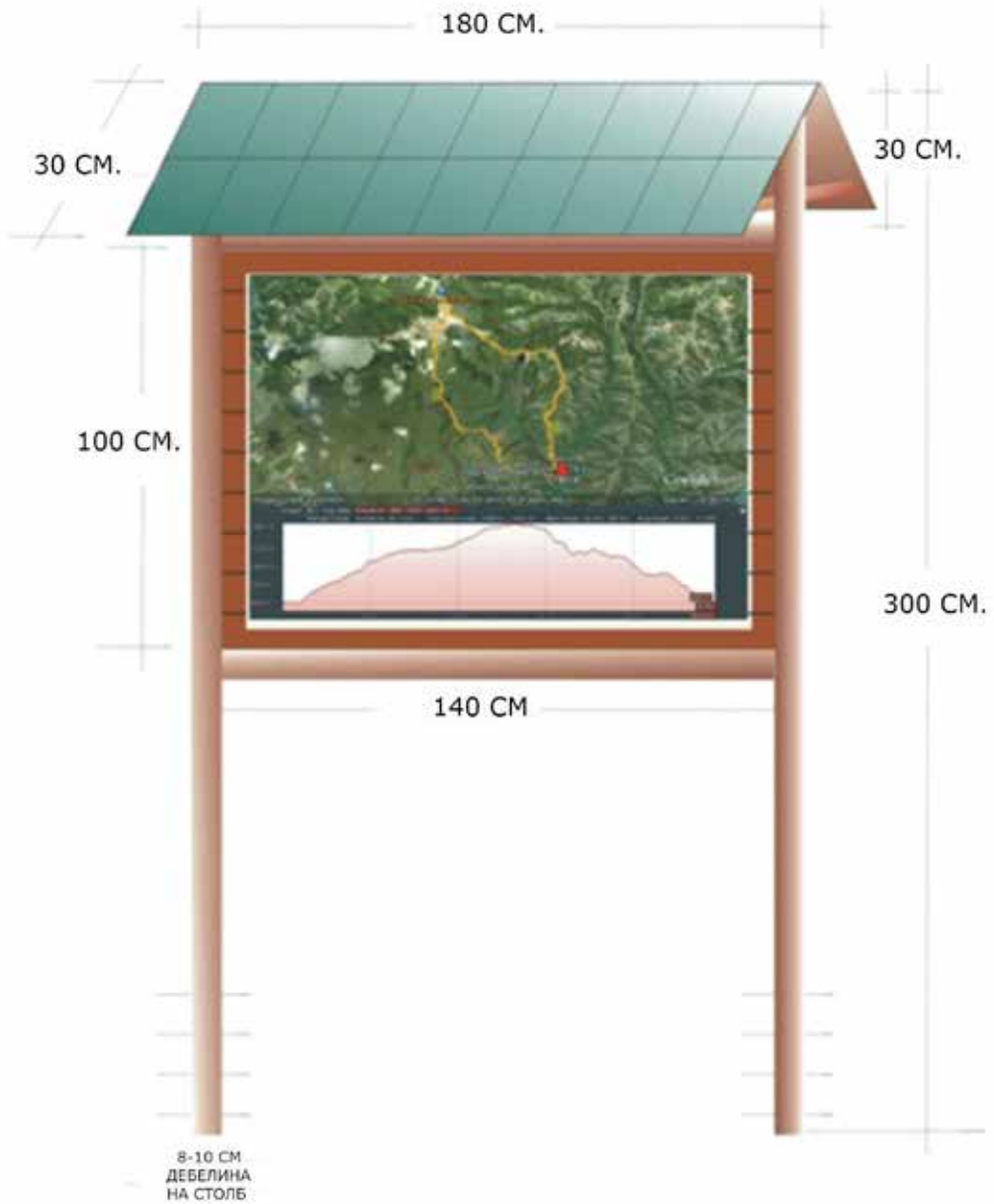
ВКУПЕН ИЗНОС НА ПРОЕКТОТ _____ денари.

НАПОМЕНА: Задолжително доставување во прилог на мапа со нацртана патека.

ПРИКАЗ НА ПАТОКАЗИ ЗА ПЛАНИНАРСКИ ПАТЕКИ ИЗРАБОТЕНИ ОД ДРВЕН МАТЕРИЈАЛ
(Агенција за поддршка и промоција на туризмот на Р. Македонија)

Информативна табла

ПРИМЕРИ НА ИНТЕРВЕНЦИИ НА ПЛАНИНАРСКИ ПАТЕКИ

Поставување на маркиција на дрво (Се чисти од кората, се нанесува бела боја во форма на круг и потоа црвена боја со движење околу белата од долу према горе).

Поставување на маркиција на камен (Се чисти од мов со челична четка, се нанесува бела боја, потоа со црвената боја се повлекуваат паралелни ленти од надворешна страна).

Изработка на скапила во близина на планинарскиот дом Караџица.

ПРИМЕРИ НА ИНТЕРВЕНЦИИ НА ПЛАНИНАРСКИ ПАТЕКИ

Санирање на патека на Водно (расчистување, проширување на патеките, пополнување на создадени бразди, изработка на одводи, скалила и потпорни ѕидови. Сето тоа е направено со користење на ресурси од терен, како што се камења, и стебла кои се паднати или веќе не се живи).

ПРИМЕРИ НА ИНТЕРВЕНЦИИ НА ПЛАНИНАРСКИ ПАТЕКИ

Интервенција на патека на локалитет
Матка пред браната Св. Петка.

- Расчистување на терен и дел од
патеката каде што беше утврдена
потреба од осигурување. Поставени се
челични клинови и спроведена е сајла
во должина од 25 м.

A series of horizontal lines for writing, starting from the first line below the icon and extending to the bottom of the page.

Федерација на
планинарски спортови
на Македонија

www.fpsm.org.mk
www.planinarskipateki.org.mk